

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนกับความสนใจในอาชีพของนักเรียนและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับภูมิหลังของนักเรียนดังต่อไปนี้ เพศ, แนวการเรียน, ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา, อาชีพของผู้ปกครอง, การวางแผนการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพของนักเรียน, บทบาทของผู้ปกครองในการวางแผนเลือกประกอบอาชีพของนักเรียนและความสำคัญในการเลือกอาชีพของนักเรียน

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับภูมิหลังของผู้ปกครองดังต่อไปนี้ อาชีพของผู้ปกครอง, ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง, ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง, การวางแผนการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพของนักเรียน, บทบาทของผู้ปกครองในการวางแผนเลือกประกอบอาชีพของนักเรียนและความสำคัญที่ผู้ปกครองคาดหวังให้นักเรียนเลือกประกอบอาชีพนั้น

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน

4. เพื่อศึกษาความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแบบสำรวจความสนใจในอาชีพของจอห์น แอล ฮอลล์แลนด์ เรียบเรียงและแปลโดย อ.วนิดา แดงสุภา และรศ.ดร.นวลศิริ เปาโรหิตย์

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ปีการศึกษา 2541 ประกอบด้วยนักเรียนในโรงเรียนสตรีภูเก็ตและโรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย รวมจำนวนทั้งสิ้น 608 คน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

จากการศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นตัวอย่างในการวิจัย เป็นนักเรียนชายร้อยละ 53.1 และนักเรียนหญิงร้อยละ 46.9 มีอายุเฉลี่ยโดยรวมประมาณ 15 ปี นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยโดยรวมในระดับปานกลาง โดยนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในแนวการเรียนคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์มีผลการเรียนเฉลี่ยสูงสุดและนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในแนวการเรียนศิลปะมีผลการเรียนเฉลี่ยต่ำสุดหากพิจารณาในแต่ละแนวการเรียนพบว่านักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในแนวการเรียนธุรกิจ , ศิลปะ, พละนาฏศิลป์และแนวการเรียนอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาค่ำ คิดเป็นร้อยละ 54.64, 82.50, 80.00 และ 71.01 ตามลำดับ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในแนวการเรียนภาษาและคณิตศาสตร์-อังกฤษ ส่วนใหญ่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 67.77 และ 76.14 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในแนวการเรียนคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ ส่วนใหญ่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง คิดเป็นร้อยละ 66.92 บิดาของนักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 38.6 ประกอบอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง รองลงมาประกอบอาชีพในกลุ่มงานบริการ การศึกษาและสังคมและงานจัดการ และค้าขายร้อยละ 24.7 และ 20.9 ตามลำดับ ประกอบอาชีพในกลุ่มงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค น้อยที่สุด ร้อยละ 1.3 ส่วนมารดาของนักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.4 ประกอบอาชีพในกลุ่มงานบริการ การศึกษาและสังคม รองลงมาประกอบอาชีพในกลุ่มงานจัดการและค้าขายและงานช่าง ฝีมือและกลางแจ้ง ร้อยละ 15.5 และ 13.6 ตามลำดับ มารดาของนักเรียนประกอบอาชีพในกลุ่มงานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรมน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.5 บิดาและมารดาของนักเรียนที่ประกอบอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 56.60 และ 56.63 ตามลำดับบิดามารดาของนักเรียนที่ประกอบอาชีพในกลุ่มงานวิทยาศาสตร์และเทคนิคส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 62.5 และ 58.52 ตามลำดับ บิดาของนักเรียนที่ประกอบอาชีพในกลุ่มงานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรมส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 66.67 ในขณะที่มารดาของนักเรียนที่ประกอบอาชีพในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาค่ำ คิดเป็นร้อยละ 66.67 บิดาของนักเรียนที่ประกอบอาชีพในกลุ่มงานบริการการ

ศึกษาและสังคมส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 40.67 ในขณะที่มารดาของนักเรียนที่ประกอบอาชีพในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 42.86 บิดาของนักเรียนที่ประกอบอาชีพในกลุ่มงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียน ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางและสูง คิดเป็นร้อยละ 49.61 และ 40.00 ตามลำดับ ในขณะที่มารดาของนักเรียนที่ประกอบอาชีพในกลุ่มงานสองประเภทนี้มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 44.68 และ 60.00 ตามลำดับ บิดาของนักเรียนมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 15,106–34,375 บาท ในขณะที่มารดาของนักเรียนมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 11,666–26,176 บาท โดยบิดาที่มีอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยน้อยที่สุด ในขณะที่มารดาที่มีอาชีพในกลุ่มงานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรมมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยน้อยที่สุดและบิดามารดาที่มีอาชีพในกลุ่มงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยสูงสุด หากพิจารณาเป็นรายอาชีพพบว่า บิดามารดาของนักเรียนที่ประกอบอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่า 1 หมื่นบาท คิดเป็นร้อยละ 48.08 และ 54.22 ตามลำดับ บิดามารดาของนักเรียนที่ประกอบอาชีพในกลุ่มงานบริการ การศึกษาและสังคมกับงานจัดการและค้าขาย ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจ 10,001–20,000 บาท เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 34.00 กับ 43.31 และ 37.03 กับ 37.23 ตามลำดับ บิดาของนักเรียนที่ประกอบอาชีพในกลุ่มงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจ 4 หมื่นบาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 50.00 ในขณะที่มารดาของนักเรียนที่ประกอบอาชีพในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจ 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.29 บิดาของนักเรียนที่ประกอบอาชีพในกลุ่มงานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรม ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 66.67 ในขณะที่มารดาของนักเรียนที่ประกอบอาชีพในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่า 1 หมื่นบาทคิดเป็นร้อยละ 66.67 และบิดามารดาของนักเรียนที่ประกอบอาชีพในกลุ่มงานสำนักงานและเสมียนส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่า 2 หมื่นบาท คิดเป็นร้อยละ 64.0 และ 60.00 ตามลำดับ สำหรับการวางแผนการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพของนักเรียนพบว่าทั้งผู้ปกครองและนักเรียนมีการวางแผนใกล้เคียงกันเป็นส่วนใหญ่ คือวางแผนศึกษาต่อจนจบระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 44.2 และ 45.7 ตามลำดับ และวางแผนศึกษาต่อจนจบระดับอาชีวศึกษา คิดเป็นร้อยละ 22.9 และ 23.7 ตามลำดับ และวางแผนศึกษาต่อจนจบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายคิดเป็นร้อยละ 19.6 และ 20.4 ตามลำดับ มีผู้ปกครองวางแผนให้นักเรียนจบแล้วออกมาหางานทำเลย ร้อยละ 0.8 ในขณะที่นักเรียนวางแผนไม่ศึกษาต่อ จบแล้วออกมาหางานทำเลย ร้อยละ 1.5 และผู้ปกครองกับนักเรียนยังไม่ได้วางแผนการศึกษาเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ร้อยละ 7.6 และ 4.9ตามลำดับ ในด้านบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนของทั้งผู้ปกครองและนักเรียนพบว่า มีความใกล้เคียงกัน คือ ส่วนใหญ่ผู้ปกครองเป็นผู้ให้ข้อมูลทางอาชีพแล้วนักเรียนเป็นผู้ตัดสินใจเอง คิดเป็นร้อยละ 54.4 และ 52.3 ตามลำดับ รองลงมาผู้ปกครองให้นักเรียนเลือกอาชีพเอง ร้อยละ 43.8 และ 43.6 ตามลำดับ และผู้ปกครองเป็นผู้ตัดสินใจเลือกอาชีพให้นักเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ในขณะที่นักเรียนตอบว่าผู้ปกครองเป็นผู้ตัดสินใจเลือกอาชีพให้นักเรียน ร้อยละ 3.8 นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 52.0ยังไม่ได้วางแผนเลือกอาชีพเมื่อจบการศึกษา มีเพียงร้อยละ 48.0 ของนักเรียนที่มีการวางแผนเลือกอาชีพหลังจบการศึกษา ส่วนผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.2 ไม่ได้คาดหวังต่ออาชีพของนักเรียน มีเพียงร้อยละ 24.8 ของผู้ปกครองที่มีความคาดหวังต่ออาชีพของนักเรียนโดยพบว่า ทั้งแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 31.8 และ 33.1ตามลำดับ และน้อยที่สุดในกลุ่มงานสำนักงานและเสมียน คิดเป็นร้อยละ 10.6 และ 9.3 ตามลำดับ

แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสัมพันธ์กับเพศ, แนวการเรียน, ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน และความสำคัญด้าน " เป็นอาชีพที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม " และยังมีความสัมพันธ์กับ ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียน และสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1, 2, 3, 7, 14 และ 15 โดยพบว่านักเรียนเพศชายส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 66.22 วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียน น้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 15.54 ส่วนนักเรียนเพศหญิงส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียน คิดเป็นร้อยละ 42.36 และวางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.31

นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในแนวการเรียนพลานามัย - อุตสาหกรรม คณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ และ คณิตศาสตร์ - อังกฤษ วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 75.0 , 81.16 และ 46.15 ตามลำดับ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในแนวการเรียนธุรกิจและแนวการเรียนภาษาส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียน คิดเป็นร้อยละ 58.0 และ 50.0 ตามลำดับ และนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในแนวการเรียนศิลปะ วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรมกับงานบริการ การศึกษาและสังคมเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 52.5

นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดำและสูง ส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มอาชีพงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 41.84 และ 74.64 ตามลำดับ และนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาปานกลาง ส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มอาชีพงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียน คิดเป็นร้อยละ 39.84 ในด้านความสำคัญในการวางแผนเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า แผนการเลือกอาชีพของนักเรียน ส่วนใหญ่ในทุกกลุ่มอาชีพให้ความสำคัญมากกับเหตุผลในการเลือกอาชีพว่า "เป็นอาชีพที่มั่นคงและมีโอกาสก้าวหน้าในการงาน ", เป็นอาชีพที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นและรับใช้สังคม " และ " เป็นอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถและสติปัญญาของนักเรียน" และส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในระดับปานกลางกับความสำคัญของการเลือกอาชีพว่า " เป็นอาชีพที่ผู้ปกครองคาดหวังให้นักเรียนประกอบ" ในทุกกลุ่มอาชีพส่วนใหญ่ในกลุ่มอาชีพให้ความสำคัญในระดับน้อยกับอาชีพที่ " เป็นอาชีพเดียวกับผู้ปกครองของนักเรียน " และในทุกกลุ่มอาชีพส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อย- ปานกลาง ว่า "เป็นอาชีพที่มีเกียรติได้รับการยกย่อง " ส่วนความสำคัญด้าน " เป็นอาชีพที่มีรายได้สูงและสวัสดิการดี " นักเรียนที่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อย-ปานกลางคิดเป็นร้อยละ 55.64 นักเรียนที่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานศิลปะดนตรีและวรรณกรรมกับงานบริการ การศึกษาและสังคม และในกลุ่มงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 54.67 และ 52.38 ตามลำดับ จากความสำคัญในการเลือกอาชีพของนักเรียนทั้งหมดพบว่า แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) กับความสำคัญในการเลือกอาชีพเพียงด้านเดียวคือ "เป็นอาชีพที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นและรับใช้สังคม" เมื่อพิจารณาเฉพาะความสำคัญในการเลือกอาชีพของนักเรียนที่อยู่ในระดับมากพบว่าไม่ว่า นักเรียนจะวางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานใดส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในระดับมากกับการเลือกอาชีพว่า " เป็นอาชีพที่มั่นคง และมีโอกาสก้าวหน้าในการงาน " รองลงมา ให้ความสำคัญว่า "เป็นอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถและสติปัญญาของนักเรียน" และจากการศึกษาพบว่าความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียนในกลุ่มงานใด นักเรียนส่วนใหญ่วางแผนอาชีพตามความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพนั้นกล่าวคือ นักเรียนที่ผู้ปกครองคาดหวังให้ประกอบอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นักเรียนส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 77.78 นักเรียนที่ผู้ปกครองคาดหวังให้ประกอบอาชีพในกลุ่มงานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรมกับงานบริการ การศึกษาและสังคม ส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานศิลปะ ดนตรีและ

วรรณกรรม กับงานบริการ การศึกษาและสังคม คิดเป็นร้อยละ 65.52 และนักเรียนที่ผู้ปกครองคาดหวังให้ประกอบอาชีพในกลุ่มงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียน ส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียน คิดเป็นร้อยละ 65.52 ในด้านความสนใจในอาชีพ จากการศึกษาโดยใช้แบบสำรวจความสนใจในอาชีพของจอห์น แอล ฮอลแลนด์ พบว่านักเรียนมีความสนใจในกลุ่มอาชีพงานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรมเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 22.53 รองลงมาสนใจในกลุ่มอาชีพงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง และงานบริการ การศึกษาและสังคม ร้อยละ 19.74 และ 19.24 ตามลำดับนักเรียนมีความสนใจในกลุ่มอาชีพงานจัดการและค้าขายน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.24 เมื่อพิจารณาในแต่ละพฤติกรรมอาชีพพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่มีความชอบในกิจกรรมอาชีพต่าง ๆ 5 ประเภท (I, A, S, E และ C) ในระดับปานกลาง ยกเว้นอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง ส่วนใหญ่นักเรียนมีความชอบในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 57.07 นักเรียนมีความสามารถในกิจกรรมอาชีพต่าง ๆ ทั้ง 6 ประเภท ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีความชอบในอาชีพกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง งานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และงานบริการ การศึกษาและสังคม ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 44.41 , 45.39 และ 44.08 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีความชอบอาชีพในกลุ่มงานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรม งานจัดการและค้าขาย และงานสำนักงานและเสมียน ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 47.86, 49.84 และ 46.88 ตามลำดับ นักเรียนส่วนใหญ่ประเมินความสามารถของตนเองในกิจกรรมอาชีพทุกประเภทในระดับปานกลาง นักเรียนประเมินทักษะของตนเองในกิจกรรมอาชีพประเภท งานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานบริการ การศึกษาและสังคม ในระดับสูงเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 56.09 และ 76.81 ประเมินทักษะของตนเองในกิจกรรมอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี งานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรม งานจัดการและค้าขาย และงานสำนักงานและเสมียน ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 57.40, 52.80, 56.74 และ 55.10 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาพฤติกรรมอาชีพต่าง ๆ เฉพาะที่อยู่ในระดับสูงพบว่านักเรียนมีความชอบสูงในหมวดกิจกรรมและมีความชอบสูงในหมวดอาชีพของกลุ่มงานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรม คิดเป็นร้อยละ 27.96 และ 17.60 มีความสามารถจากหมวดความสามารถในอาชีพกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 30.59 มีความสามารถสูงจากหมวดการประเมินตนเอง ส่วนใหญ่ในกลุ่มอาชีพงานจัดการและค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 46.55 และมีทักษะสูงจากหมวดการประเมินตนเองในอาชีพกลุ่มงานบริการ การศึกษาและสังคม เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 76.81พบว่านักเรียนมีความสนใจในอาชีพใด ก็วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานนั้น กล่าวคือนักเรียนที่มีความสนใจในกลุ่มอาชีพงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มอาชีพงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 79.82 นักเรียนที่มีความสนใจในกลุ่มอาชีพงานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรมกับงานบริการ การศึกษาและสังคม วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรม กับงานบริการ การศึกษาและสังคมเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 38.98 และนักเรียนที่มีความสนใจในกลุ่มอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียนวางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มอาชีพงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียนเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 60.0

จากการศึกษาพบว่าแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับอาชีพของผู้ปกครอง แผนการศึกษาต่อเพื่อประกอบอาชีพของนักเรียน, บทบาทของผู้ปกครองในการวางแผนเลือกประกอบอาชีพของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 4, 5 และ 6 โดยนักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและที่บิดาประกอบอาชีพในกลุ่มงานศิลปะดนตรีและวรรณกรรมกับงานบริการ การศึกษาและสังคม ส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 47.75 และ 54.22 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพในกลุ่มงานจัดการและค้าขาย กับ งานสำนักงานและเสมียน ส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรมกับงานบริการ การศึกษาและสังคม คิดเป็นร้อยละ 37.68 ในขณะที่ไม่ว่านักเรียนจะมีมารดาประกอบอาชีพในกลุ่มอาชีพใดนักเรียนส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและไม่ว่านักเรียนจะวางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานใด แผนการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพของนักเรียนส่วนใหญ่ในทุกกลุ่มงาน ศึกษาต่อจนจบระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่ผู้ปกครองเป็นผู้ให้ข้อมูลทางอาชีพแก่นักเรียน ในทุกกลุ่มอาชีพแล้วนักเรียนเป็นผู้ตัดสินใจเอง

จากการศึกษาพบว่าความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) กับภูมิหลังของผู้ปกครองด้านใดเลย ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 8-13 โดยพบว่าผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3จะมีระดับการศึกษาในระดับใด (สูง ปานกลาง ต่ำ) ไม่ว่าผู้ปกครองของนักเรียนจะประกอบอาชีพในกลุ่มงานใด และไม่ว่าผู้ปกครองจะมีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับใด ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของ นักเรียนอยู่ในอาชีพกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นส่วนใหญ่ ในด้านการวางแผนการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพของนักเรียนใน

ปกครอง พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียนในทุกกลุ่มงานอาชีพ ส่วนใหญ่วางแผนให้นักเรียนศึกษาต่อจนจบระดับปริญญาตรี และในทุกกลุ่มอาชีพผู้ปกครองมีบทบาทในการเป็นผู้ให้ข้อมูลทางอาชีพแล้วนักเรียนเป็นผู้ตัดสินใจเอง ในด้านความสำคัญที่ผู้ปกครองคาดหวังให้นักเรียนเลือกประกอบอาชีพ พบว่าส่วนใหญ่ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพในทุกกลุ่มอาชีพให้ความสำคัญกับอาชีพว่า "เป็นอาชีพที่มั่นคงและมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน", "เป็นอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถและสติปัญญาของนักเรียน" และ "เป็นอาชีพที่ผู้ปกครองมุ่งหวังให้นักเรียนประกอบ" ส่วนใหญ่ในทุกกลุ่มอาชีพให้ความสำคัญน้อยกับ " เป็นอาชีพเดียวกับผู้ปกครองของนักเรียน " และส่วนใหญ่ในทุกกลุ่มอาชีพให้ความสำคัญน้อย-ปานกลางกับ " เป็นอาชีพที่มีรายได้สูงและสวัสดิการดี " ส่วนในด้านความสำคัญว่า " เป็นอาชีพที่มีเกียรติ ได้รับการยกย่อง " ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียนในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและในกลุ่มงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียน ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อย - ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 63.16 และ 70.59 ตามลำดับ ส่วนในกลุ่มงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม และงานบริการ การศึกษาและสังคม ให้ความสำคัญในประเด็นนี้มาก คิดเป็นร้อยละ 53.66 และให้ความสำคัญว่า " เป็นอาชีพที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นและรับใช้สังคม " ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียนในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และในกลุ่มงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม และงานบริการ การศึกษาและสังคม ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมาก คิดเป็นร้อยละ 52.62 และ 65.85 ตามลำดับ ส่วนในกลุ่มงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียน ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในประเด็นนี้ น้อย-ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 52.94 เมื่อพิจารณาเฉพาะความสำคัญที่ผู้ปกครองคาดหวังให้นักเรียนเลือกประกอบอาชีพในระดับมาก พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียนในกลุ่มอาชีพงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในระดับมากกับอาชีพที่ เป็นอาชีพที่มั่นคง และมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน "คิดเป็นร้อยละ 33.11 รองลงมาให้ความสำคัญมากกับ " เป็นอาชีพที่ผู้ปกครองคาดหวังให้นักเรียนประกอบอาชีพนั้นและ" เป็นอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถและสติปัญญาของนักเรียน " คิดเป็นร้อยละ 33.11 และ 30.46 ตามลำดับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียนในกลุ่มอาชีพงานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรม กับ งานบริการ การศึกษาและสังคม ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากกว่า " เป็นอาชีพที่มั่นคง และมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน " คิดเป็นร้อยละ 18.54 รองลงมาให้ความสำคัญมากกับ " เป็นอาชีพที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นและรับใช้สังคม " ร้อยละ 17.88 และให้ความสำคัญว่า " เป็นอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถและสติปัญญาของ

นักเรียน " และ " เป็นอาชีพที่ผู้ปกครองคาดหวังให้นักเรียนประกอบอาชีพนั้น "คิดเป็นร้อยละ 16.56 เท่ากัน ส่วน ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียนในกลุ่มอาชีพงานจัดการ และค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากกับอาชีพที่ "เป็นอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถและสติปัญญาของนักเรียน "คิดเป็นร้อยละ 16.56 รองลงมาให้ความสำคัญมากกับ " เป็นอาชีพที่มั่นคง และมีโอกาสก้าวหน้าในการงาน " และ " เป็นอาชีพที่ผู้ปกครองคาดหวังให้นักเรียนประกอบ " คิดเป็นร้อยละ 15.23 และ 13.25 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการวางแผนเลือกอาชีพหลังจบการศึกษาเพียงร้อยละ 48 ในขณะที่ยังไม่ได้วางแผนเลือกอาชีพถึงร้อยละ 52 อาจพิจารณาได้ว่า อิทธิพลทางครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพในครอบครัวมีผลอย่างยิ่งต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน หากนักเรียนได้รับการเลี้ยงดูอย่างปกป้องทะนุถนอมเอาใจใส่มากเกินไป นักเรียนอาจจะยังไม่เกิดความคิดเลยว่าจะต้องมีอาชีพอะไร ยังไม่ตั้งเป้าหมายอาชีพไว้ในอนาคต ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูที่ดีจากพ่อแม่อาจยังไม่เห็นความสำคัญในการประกอบอาชีพก็เป็นได้ นอกจากนี้ อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจากโรงเรียน เพื่อน บุคคลแวดล้อมต่าง ๆ หรือรูปแบบวัฒนธรรมในสังคมที่เด็กอยู่อาศัย ความนิยมของท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของเด็กมาก หากนักเรียนยังไม่เข้าใจดีพอ หรือแยกไม่ออกว่าตนมีความสามารถ ความถนัด ความสนใจ หรือความต้องการในการประกอบอาชีพใดมากกว่ากัน เด็กอาจจะไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความสับสนและลำบากใจในการเลือกอาชีพ เป็นเหตุให้เด็กไม่สามารถวางแผนเลือกอาชีพได้ ลักษณะเหล่านี้อาจส่งผลให้เกิดปัญหาอาชีพขึ้นได้ในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับการเกิดลักษณะปัญหาอาชีพที่ มณีวรรณ ดวงจันทร์ และ กองเผยแพร่การศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกล่าวไว้

แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสัมพันธ์กับเพศของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) กล่าวคือ นักเรียนเพศชายส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.22 วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับทางวิทยาศาสตร์และเทคนิค น้อยที่สุด ร้อยละ 15.54 วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียน ตรงกันข้ามกับนักเรียนเพศหญิง ซึ่งส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.36 วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานจัดการ

และค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียน น้อยที่สุดร้อยละ 24.31 วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และงานเทคนิค ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ลีวาย (Anthony, Levy Clarence) การศึกษาของจอห์น (Jones, John Raymond) การศึกษาของเลนโน (Mbaqa, Lenno Mwambura) และการศึกษาของ คาร์อล (Conroy, Carol .A) ซึ่งพบว่าอิทธิพลของเพศมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการเลือกอาชีพของนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความแตกต่างทางเพศ ซึ่งได้รับการฝึกฝนให้ปฏิบัติเหมาะสมกับเพศของเด็กตั้งแต่ในวัยเด็ก รูปแบบการทำตามของสังคม เช่น เด็กหญิงต้องพึ่งพาผู้อื่น อ่อนโยน ในขณะที่เด็กชายต้องเข้มแข็งเป็นตัวของตัวเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงมากกว่าเพศหญิง อีกทั้งพัฒนาการทางด้านร่างกาย ความสามารถและความสนใจของเด็กทั้งสองเพศมีความแตกต่างกัน วิมลพรรณ รวยรื่น กล่าวว่า เด็กชายจะมีพลังงานมาก มีกล้ามเนื้อมาก ทำให้ชอบกิจกรรมที่ต้องใช้แรง และประดิษฐ์สิ่งที่ตนสนใจ มีความสามารถในการเล่นกีฬาากลางแจ้ง ในขณะที่เด็กหญิงไม่มีแรงขับที่จะเล่นกีฬาอย่างเด็กชาย เด็กหญิงสนใจในกิจกรรมประเภทเย็บปักถักร้อย งานฝีมือ งานประดิษฐ์ตกแต่ง ชอบแสดงความคิดสร้างสรรค์ทางวาดภาพระบายสีหรือแต่งเรื่อง ส่วนลูโท เจริญสุข กล่าวว่า เด็กชายมีความถนัดทางการใช้เครื่องมือ กำลังกาย ทำงานมีเหตุผลมากกว่าเด็กหญิง ส่วนเด็กหญิงมีความถนัดและสนใจในงานประณีต นึกคิด ภาษา วรรณคดีมากกว่าเด็กชาย กู๊ดอินาฟ (Goodenough) รายงานไว้ในสุชา จันทรเอม ว่า ผู้ชายมีความสามารถเหนือกว่าผู้หญิงในด้านความรู้ทั่วไป โดยเฉพาะความรู้ที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และความถนัดทางเครื่องยนต์กลไก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเฮอร์ล็อก (Hurlock) กล่าวว่าเด็กหญิงจะมีความสนใจน้อยในด้านการคำนวณ แต่มีความสนใจอย่างมั่นคงในด้านภาษาอังกฤษ การอ่านเขียนและจะเลือกทำงานที่สบายมีสังคมกว้างขวาง ส่วนเด็กชายมีความสนใจด้านคำนวณ แต่ไม่ค่อยสนใจด้านภาษาอังกฤษ และเมื่อเติบโตขึ้นพบว่าเด็กชายมีความสนใจด้านวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้การเลือกอาชีพอาจเป็นผลมาจากความต้องการรับบุคคลเข้าทำงานตามเพศที่ต้องการ เช่น อาชีพจำพวก นักกฎหมาย แพทย์ วิศวกร เป็นอาชีพที่เหมาะสมกับเพศชาย ครู พยาบาล และเสมียนเหมาะกับเพศหญิง ความแตกต่างทางเพศส่งผลให้บุคคลมีบทบาทและแบบแผนทางอาชีพแตกต่างกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าเพศของบุคคลกับความเหมาะสมกับลักษณะงานชนิดต่าง ๆ ต้องควบคู่กันไป

แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสัมพันธ์กับแนวการเรียนของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในแผนการเรียนพละนาถมาย-อุตสาหกรรม-คณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์-อังกฤษ วาง

แผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง กับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.0, 81.16 และ 46.15 ตามลำดับ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในแนวทางเรียนธุรกิจ และการเรียนภาษา ส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียน ร้อยละ 58.0 และ 50.0 ตามลำดับ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในแนวการเรียนศิลปะ ส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรมกับงานบริการ การศึกษา และสังคม ร้อยละ 52.5 อาจพิจารณาได้ว่าประสบการณ์ที่สำคัญ ๆ จากสถานศึกษา ระดับการยกย่องในวิชาชีพ และโอกาสที่นักเรียนมองเห็นได้ในสาขาวิชานั้น ๆ มีส่วนในการพัฒนาอาชีพของบุคคลโดยบุคคลจะนำข้อมูลที่ได้มาประเมินและพัฒนาเป็นข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและทดลองวางแผนเกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ การที่มีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนที่ได้ศึกษามาอย่างเต็มที่ เช่น บุคคลที่มีความถนัดในด้านช่างเครื่องยนต์ หรือได้รับการศึกษาทางด้านเครื่องยนต์ก็ย่อมมีความต้องการจะทำงานที่ใช้ความรู้ทางด้านช่างเครื่องยนต์ เพราะถือว่าเป็นงานที่ตนถนัดที่สุดไม่จำเป็นต้องเสียเวลามาฝึกฝนหรือศึกษาใหม่และการที่ได้ใช้ความรู้ที่ได้เรียนมา ทำให้ผู้นั้นมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น หรือบุคคลที่ประสบความสำเร็จในวิชาคณิตศาสตร์ก็จะเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลพิจารณาตนเองว่ามีความสามารถทางคณิตศาสตร์อาจทำให้บุคคลนั้นมีจุดหมายที่จะเลือกอาชีพเป็นนักคณิตศาสตร์หรือวิศวกร เป็นต้น ชูเปอร์ กล่าวว่า การส่งเสริมให้เด็กมีกิจกรรมในการสำรวจตนเองและโลกของงาน เป็นการที่ช่วยให้เด็กได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกอาชีพและมีโอกาสได้ประเมินตนเองอย่างถูกต้องตามความเป็นจริงมากขึ้น ในประเด็นนี้จะเห็นว่าบุคคลแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อเด็กคือ ครู และกลุ่มเพื่อน อิริคสัน (Erickson) กล่าวว่า ในระยะวัยรุ่นตอนปลาย เด็กต้องการเลียนแบบให้เหมือนกับบุคคลที่เขาชอบและนับถือ เป็นบุคคลที่เอามาเป็นแบบอย่างในการกำหนดความต้องการของตนเอง เฮอร์ลิค (Hurlock) กล่าวว่า ความพึงพอใจในบุคคลนี้มีความสำคัญเช่นเดียวกับพ่อแม่ในการตัดสินใจในอาชีพของเด็ก สอดคล้องกับที่ประสาร ทิพย์ธารา กล่าวว่า ความต้องการของเด็กในวัย 13-19 ปี นั้นจะต้องการความรัก ครูเป็นผู้หนึ่งที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก เด็กจะมีความรักนับถือครู และจะรู้สึกภูมิใจเมื่อเป็นที่รักเอ็นดูของครู ดังนั้นเด็กบางคนอยากเลือกอาชีพครูเพราะนิยมชมชอบครูของตนก็เป็นได้ หรือการเลือกอาชีพของเด็กอาจเป็นไปตามกลุ่มเพื่อน เพื่อนไปทำงานที่ไหนก็ตามไป

แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสัมพันธ์กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำและสูง ส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง

กับงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค ร้อยละ 41.84 และ 74.64 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาปานกลาง ส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียน ร้อยละ 39.84 ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของคาร์อล (Conroy, Carol. A) พบว่าการเลือกอาชีพของนักเรียน มีผลมาจากระดับเกรดเฉลี่ย และความสามารถทางการศึกษาของนักเรียน สอดคล้องกับที่ เฮอร์ลิค (Hurlock) กล่าวว่าเด็กที่มีคะแนนสติปัญญาสูงมักจะเลือกอาชีพที่อยู่ในสถานภาพสูงหรือวิชาชีพ ในขณะที่เด็กที่มีคะแนนสติปัญญาต่ำ มีอัตราการเลือกอาชีพในด้านทักษะการใช้แรงงานและทำงานเสมียน ชูเปอร์ กล่าวว่าระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเป็นสิ่งที่แสดงถึงความสามารถทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสนใจในอาชีพ การเลือกศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคต ระดับสัมฤทธิ์ผลในการเรียน มีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมทางอาชีพของนักเรียนโดยบุคคลที่มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในเกณฑ์ดี มีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพในระดับวิชาชีพ บุคคลที่มีผลการเรียนดีในแขนงใดมักจะเลือกอาชีพในแขนงนั้น และเมื่อพิจารณา ตามทฤษฎีความคาดหวังในด้านความพยายาม-การกระทำ ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลคาดหวังไว้ล่วงหน้าว่า ถ้าหากตนเองลงมือแสดงพฤติกรรมอย่างเต็มที่ที่สุดความสามารถแล้ว จะมีโอกาสหรือความน่าจะเป็นสูงมาก หรือน้อยเพียงใด ที่จะกระทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ นั่นคือ บุคคลจะตั้งใจว่าพฤติกรรมที่จะต้องตั้งใจนั้นมันยากเกินกำลังความสามารถของตนหรือไม่ ก่อนที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นออกไป ในสังคมไทยอาชีพวิทยาศาสตร์และเทคนิคได้รับความนิยมอย่างมากทำให้มีการแข่งขันกันเข้าศึกษาในสาขาอาชีพนี้มาก และนักเรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หรือมีความสามารถในทางวิชาการสูงเท่านั้น ที่จะมีโอกาสเข้าศึกษาในสาขาดังกล่าวได้มากกว่าคนอื่น ส่วนนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำวางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง อาจเป็นเพราะ ลักษณะงานต้องการความสามารถพิเศษเฉพาะตัว เช่น ความสามารถทางศิลปะนอกเหนือไปจากความสามารถทางวิชาการ และนักเรียนอาจจะตระหนักในความสามารถทางวิชาการของตน จึงให้ความสนใจและตัดสินใจเลือกอาชีพในกลุ่มอาชีพนี้ และนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาปานกลาง วางแผนเลือกอาชีพในด้านการจัดการและค้าขาย งานสำนักงานและเสมียน อาจเป็นเพราะอาชีพในกลุ่มนี้เป็นอาชีพที่ใช้ความสามารถทางวิชาการ และระยะเวลาการฝึกฝนน้อยกว่างานวิทยาศาสตร์และเทคนิค แบนดูรา (Bandura) กล่าวว่าการที่บุคคลสามารถตนเองได้อย่างเหมาะสมคือประเมินความสามารถของตนใกล้เคียงกับความเป็นจริงหรือสูงกว่าความเป็นจริงเพียงเล็กน้อย จะช่วยให้บุคคลสามารถเลือกงานได้เหมาะสมกับตนเอง ทำให้มีแนวโน้มที่จะได้รับความสำเร็จ อันจะส่งผลให้มีความคิดที่ดีต่อตนเองและมีโอกาสได้พัฒนาความสามารถของตนเองด้วย

แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ผลการศึกษาพบว่าแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนตรงกับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียนในทุกกลุ่มอาชีพ ผลการศึกษาสอดคล้องกับ คาเวน(O'Brien, K.M) สอดคล้องกับเดบบร้า (Derr, D.A) พบว่า ความคิดเห็นของบิดามารดาและนักเรียนในด้านความต้องการและความพึงพอใจ การสนับสนุนของบิดามารดา มีความสำคัญต่อความพร้อมในการเลือกอาชีพของนักเรียนแต่ละคน สอดคล้องกับ วชิรี ทรัพย์มี และ ดร. ธนู แสงวงศ์ดี ที่กล่าวมาองค์ประกอบที่เป็นแรงผลักดันจากพ่อแม่ การตัดสินใจเลือกอาชีพของเด็กได้รับอิทธิพลมาจากความปรารถนาของพ่อแม่ ในประเด็นนี้อาจพิจารณาว่า สิ่งแวดล้อมในครอบครัว โดยเฉพาะสถานภาพของพ่อแม่ ตัวอย่างและการอบรมเลี้ยงดู บุคลิกภาพและทัศนคติของพ่อแม่ สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับเด็ก จะมีอิทธิพลต่อการลอกเลียนแบบและการเอาอย่างของเด็กด้วยความพึงพอใจในบุคคลที่ตนรัก ส่งผลให้มีอิทธิพลต่อความสนใจในอาชีพและการตัดสินใจเลือกอาชีพของเด็ก โดยการถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สู่เด็กตั้งแต่วัยแรกเริ่ม เด็กจะรับความคิด ความเชื่อเหล่านี้มาเป็นของตนและมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมตามความเชื่อนั้น แบบแผนชีวิตของผู้ปกครอง โดยเฉพาะในด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การให้คำแนะนำเด็กอย่างเหมาะสมในทุกช่วงวัย จะทำให้การพัฒนาอาชีพของเด็กเป็นไปอย่างเหมาะสม ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ปกครองก็มีอิทธิพลในการเลือกอาชีพของเด็ก ตัวอย่างเช่น ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพอยู่ในกลุ่มงาน ที่มีความรู้และประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานของตน จะมองเห็นความสำคัญของงานอาชีพนั้น จึงมุ่งหวังให้บุตรของตน มีอาชีพที่ต้องใช้ความรู้และอาชีพที่อยู่ในจำพวกเดียวกับอาชีพของตน โดยสนับสนุนให้เด็กเกิดแรงจูงใจเข้าสู่สายงานเดียวกับตนและสนับสนุนให้เด็กหลีกเลี่ยงเข้าสู่สายงานที่ผู้ปกครองไม่ต้องการ ด้วยเหตุเหล่านี้จึงอาจส่งผลให้แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียน

ด้านความสำคัญในการเลือกอาชีพของนักเรียนและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียนในระดับมาก ส่วนใหญ่จะพบว่าในทุกกลุ่มอาชีพให้ความสำคัญว่า "เป็นอาชีพที่มั่นคงและมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน" ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของโรมัส ที่กล่าวไว้กับ สุชา จันทร์เอม ว่า ความปรารถนาขั้นแรกของมนุษย์คือ ความปรารถนาที่จะมีความมั่นคงปลอดภัย สอดคล้องกับประสาร ทิพย์ธารา ที่กล่าวว่าทุกคนต้องการความปลอดภัย เด็กต้องการปกป้องจากบิดา มารดา เมื่อโตขึ้นก็ยังต้องการความมั่นคงปลอดภัยจากชีวิตด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการทำงาน

สอดคล้องกับอับราฮัม มาสโลว์ ที่กล่าวถึงความต้องการขั้นที่ 2 ไว้ว่ามนุษย์ต้องการสวัสดิภาพ ความมั่นคงปลอดภัยและต้องการโอกาสก้าวหน้าเพื่อพัฒนาไปสู่ความต้องการเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ และต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างสมบูรณ์ ซึ่งนับว่าเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้บุคคลส่วนใหญ่จึงให้ความสำคัญกับการทำงานว่า "เป็นอาชีพที่มีความมั่นคงและมีโอกาสก้าวหน้าในงาน"

หากพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนกับความสำคัญในการเลือกอาชีพแต่ละด้าน พบว่า แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสัมพันธ์กับความสำคัญในการเลือกอาชีพในด้าน "เป็นอาชีพที่ช่วยเหลือผู้อื่นและรับใช้สังคม" ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เพียงด้านเดียว อาจพิจารณาว่า ในวัยนี้ เด็กต้องการความรักและความรู้สึก ว่าตนมีส่วนร่วมในสังคม ต้องการเป็นที่ยอมรับและนับถือจากสังคม การยกย่อง เกียรติยศ ชื่อเสียง ความภาคภูมิใจ ซึ่งเป็นไปตามขั้นความต้องการที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ของมาสโลว์ อาชีพที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นและรับใช้สังคม ซึ่งนอกจากจะเป็นอาชีพที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ของมนุษย์แล้ว ยังตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจและสังคมด้วย กล่าวคือบุคคลจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและเป็นที่ต้องการของสังคมด้วย การที่สังคมยอมรับว่าเด็กเป็นสมาชิกคนหนึ่ง of สังคม ก็ช่วยสร้างความรู้สึกที่อบอุ่นและความรู้สึกปลอดภัยให้แก่ชีวิตเป็นอย่างดี โรเชื่อว่า การที่ความต้องการขั้นต่าง ๆ ของเด็กจะได้รับการตอบสนองหรือไม่นั้น ขึ้นกับความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา หรือผู้ปกครองของเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดเป็นบุคลิกภาพและบุคลิกภาพนี้จะมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคล โดยบุคคลจะเลือกอาชีพให้เหมาะกับบุคลิกภาพและสนองความต้องการของตน ในขณะที่พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียนกับความสำคัญที่คาดหวังให้นักเรียนเลือกประกอบอาชีพนั้น แล้วพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความสำคัญในด้านใดเลย อาจพิจารณาได้ว่าผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำ-ปานกลาง จึงอาจให้ความสำคัญในความคาดหวังที่มีต่ออาชีพของนักเรียนอย่างแท้จริงไม่ได้ อีกทั้งในปัจจุบันมีการแปรปรวนทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก ส่งผลกระทบต่อการทำงานของบุคคลโดยทั่วไป จึงอาจทำให้ผู้ปกครองของนักเรียนเกิดความสับสนและขาดความเชื่อมั่นในระบบข้อมูลข่าวสารทางอาชีพ ตลาดแรงงานและโอกาสในการได้ทำงานในความเป็นจริง ผู้ปกครองจึงไม่สามารถบอกได้ว่าความสำคัญใดที่มีผลต่อความคาดหวังที่ผู้ปกครองต่ออาชีพของนักเรียน

ความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแบบสำรวจความสนใจในอาชีพของจอห์น แอล ฮอลล์แลนด์ พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสนใจในกลุ่มอาชีพงานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรม เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 22.53 รองลงมาสนใจในกลุ่มอาชีพงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง ร้อยละ 19.74 นักเรียนมีความสนใจในกลุ่มอาชีพงานจัดการและค้าขาย น้อยที่สุด ร้อยละ 7.24 ผลการศึกษาที่มีความแตกต่างกับการศึกษาของวัตสัน, ฟอกครอฟท์, ฮอว์นและสตีดี (Watson, M.R, Foxcroft, C. D, Horn.M, Stead, G. R) พบว่าวัยรุ่นส่วนมากพอใจในงานบริการการศึกษาและสังคม อาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค และอาชีพที่มีสถานภาพสูงอาจพิจารณาว่าความสนใจเป็นองค์ประกอบที่เป็นแรงผลักดันภายในตัวบุคคล เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ อย่างไรก็ตามต้องพิจารณาองค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อมด้วย จังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งในประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปรวมทั้งการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ทำให้ฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การค้า และการบริการน่าจะเป็นอาชีพที่มีความสำคัญและควรที่จะได้รับความนิยมนอย่างมาก แต่ในความเป็นจริงจากสภาพแวดล้อมในสังคมและสภาพการจ้างมีความตรงข้ามกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงอาจส่งผลให้นักเรียนซึ่งได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับสาขาอาชีพต่าง ๆ นี้มีความสนใจในอาชีพต่างกัน

แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสัมพันธ์ความสนใจในอาชีพของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ผลการศึกษาพบว่าแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนตรงกับความสนใจในอาชีพของนักเรียนในทุกกลุ่มอาชีพ สอดคล้องกับการศึกษาของมาเรีย (Menchaca, M.D) สอดคล้องเดบบร้า (Derr, D.A) สอดคล้องกับ ดร.ธนู แสงศักดิ์ พบว่าความสนใจในอาชีพมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในการเลือกอาชีพของนักเรียน สอดคล้องกับ ชมาธร พันธุ์โพธิ์ กล่าวว่า ความชอบ ความสนใจของบุคคลเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ ความสนใจในอาชีพ มีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาอาชีพ เนื่องจากบุคคลมีแนวโน้มที่จะเลือกและเริ่มต้นกับอาชีพที่ตนสนใจ เนื่องจากความสนใจเป็นองค์ประกอบที่เป็นแรงผลักดันภายในตัวบุคคล เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพและยังมีอิทธิพลให้เกิดแรงจูงใจต่อความพยายามบากบั่นในการประกอบอาชีพนั้น ๆ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่บุคคลมีความสนใจในอาชีพที่แตกต่างกัน จะมีผลทำให้บุคคลเลือกอาชีพที่แตกต่างกัน การที่บุคคลจะมีความสนใจในอาชีพใดอาชีพหนึ่งจะทำให้บุคคลนั้นเกิดแรงจูงใจและความพยายามในการเรียนเพื่อประกอบอาชีพในอาชีพที่ต้องการนั้น การเลือกอาชีพให้มีประสิทธิภาพ สิ่งหนึ่งคือต้องเรียนรู้จักตน

เอง บุคคลต้องรู้ในความสามารถ ความสนใจและความถนัดของตนเอง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเห็นว่าแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพตรงกับ ความสนใจในอาชีพของพวกเขาในทุกกลุ่มอาชีพ

แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) กับอาชีพของบิดามารดา นักเรียน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและประกอบอาชีพในกลุ่มงาน ศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรมกับงานบริการ การศึกษาและสังคม ส่วนใหญ่นักเรียนวางแผนเลือก อาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนนักเรียนที่มีบิดา ประกอบอาชีพในกลุ่มงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและเสมียน นักเรียนส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรมกับงานบริการ การศึกษาและสังคม ในขณะที่นักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพในกลุ่มงานจัดการและค้าขายกับงานสำนักงานและ เสมียน ส่วนใหญ่วางแผนเลือกอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับงานสำนักงานและ เสมียน ผลการศึกษาแตกต่างจากการศึกษาของคาร์อล (Canroy, Corol. A) พบว่าการเลือกอาชีพ ของนักเรียนมีผลมาจากอาชีพบิดา แตกต่างจากการศึกษาของคาเรน (O' Brien, K.M) การศึกษา ของเดบบร้า (Deer, D. A) และการศึกษาของเลนโน (Mbage. L.M) พบว่าอิทธิพลของอาชีพ บิดา มารดา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับการเลือกอาชีพของนักเรียนอาจพิจารณาได้ว่า ใน ปัจจุบันปัญหาทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการดำรงชีวิตมีมากขึ้น จึงทำให้บิดา มารดา ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ส่งผลต่อสัมพันธภาพภายในครอบครัว เวลาในการอบรมเลี้ยงดูบุตร และความใกล้ชิดบุตรอาจจะมีน้อยลง ทำให้โอกาสในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยมทาง อาชีพหรือทางสังคมต่าง ๆ รวมทั้งบทบาทแบบแผนและประสบการณ์ในการทำงานให้กับบุตรของ ตนมีน้อยลง ส่งผลกระทบต่อการเลียนแบบและเอาอย่างของนักเรียนซึ่งซูเปอร์กล่าวไว้ว่า เด็กวัย รุ่นส่วนมากจะเลียนแบบบิดามารดาที่ความประทับใจในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะมีส่วนสำคัญใน การพัฒนาความสนใจในอาชีพของวัยรุ่น โดยการกระตุ้นของครอบครัวในด้านต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดสู่ เด็กตั้งแต่แรกเริ่มนั้น จะทำให้เด็กรับค่านิยมและรับการถ่ายทอดต่าง ๆ มาพัฒนาเป็นตนเองและมี แนวโน้มจะแสดงพฤติกรรมตามความเชื่อนั้น เมื่อนักเรียนไม่สามารถรับการถ่ายทอดในด้านต่าง ๆ ได้จากบิดามารดา จึงอาจเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์ กับอาชีพของบิดามารดา นักเรียนอาจได้รับข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ ค่านิยมต่าง ๆ จาก แวดล้อมภายนอกแทน โดยเฉพาะในปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ทำให้นักเรียนมีโอกาสรับ

การถ่ายทอดจากสื่อต่าง ๆ ได้ง่ายแล้วนำมาพัฒนาเป็นของตนเอง จึงเป็นอีกเหตุหนึ่งที่ทำให้แผนการทางเลือกอาชีพของนักเรียนแตกต่างกันไปจากอาชีพของบิดามารดาของนักเรียน

ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียน ไม่มีความสัมพันธ์อย่างนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) กับระดับการศึกษา, ฐานะทางเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครอง โดยพบว่าไม่ว่าผู้ปกครองของนักเรียนจะมีการศึกษาในระดับใด (สูง ปานกลาง ต่ำ) ไม่ว่าผู้ปกครองจะมีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับใด และไม่ว่าผู้ปกครองของนักเรียนจะประกอบอาชีพในกลุ่มงานใด ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียน ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง กับงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของเลนโน (Mbage, L.M) พบว่าการศึกษาของพ่อแม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการเลือกอาชีพของเด็กแตกต่างจากการศึกษาของ ซอทิพย์ ราศรีเกรียงไกร พบว่าความมุ่งหวังของบิดาที่มีต่ออาชีพของบุตร มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของบิดา และพบว่าอาชีพของบิดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังของบิดาที่มีต่อการศึกษาและอาชีพของบุตร อาจพิจารณาได้ว่าในปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทำให้ผู้ปกครองทุกคนต้องการรักษาหรือยกระดับทางเศรษฐกิจและสังคมของตนให้สูงขึ้นรวมทั้งการสื่อสารในด้านต่าง ๆ มีการพัฒนากันอย่างกว้างขวาง ทำให้ผู้ปกครองมีความรู้ในข้อมูลด้านอาชีพ รวมทั้งค่านิยมในอาชีพและประสบการณ์ในด้านอาชีพที่ผู้ปกครองมีมาก่อน ความเป็นผู้รอบรู้ในสาขาวิชาชีพที่ต่างกันหรือแม้แต่มีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต มีครอบครัวที่แตกต่างกันมาก จะทำให้ผู้ปกครองมีความเชื่อ ความต้องการแตกต่างกัน สถานที่ทำงานจะช่วยให้เห็นคุณค่าของอาชีพในแต่ละกลุ่มงานอาชีพ ผู้ปกครองที่เห็นคุณค่าของงานอาชีพ จะมีความกระตือรือร้นและมีความทะเยอทะยานในความก้าวหน้าของครอบครัวสูง หรืออาจพิจารณาว่าบิดาของนักเรียนที่มีระดับรายได้สูง นั่นก็คือบิดาที่ประกอบอาชีพในกลุ่มงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งได้รับการศึกษาและฝึกฝนมาอย่างดี จึงทำให้มีโอกาสประกอบอาชีพที่ดี มีเกียรติสูงและมีรายได้ที่สูงด้วย บิดาเหล่านี้รู้คุณค่าจึงส่งเสริมและสนับสนุนให้บุตรได้มีอาชีพที่ดี เป็นต้น ส่วนบิดาที่มีรายได้ได้น้อย นั่นก็คือบิดาที่ประกอบอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพที่ต้องใช้แรงงาน ต้องการแรงงานช่วยจากบุตรมาก จึงคาดหวังให้บุตรประกอบอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและสามารถหารายได้ได้ทันที นั่น ก็คือ อาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้งนั่นเอง

แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3และความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียน ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) กับแผนการศึกษาต่อเพื่อประกอบอาชีพของนักเรียน และไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของผู้ปกครองในการวางแผนการเลือกอาชีพของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า ไม่ว่าจะแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพในกลุ่มงานใด การวางแผนการศึกษาต่อเพื่อประกอบอาชีพของทั้งนักเรียนและผู้ปกครอง ส่วนใหญ่วางแผนศึกษาต่อจนจบระดับปริญญาตรี โดยผู้ปกครองมีบทบาทในการให้ข้อมูลทางอาชีพแก่นักเรียน แล้วนักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพเอง ผลการศึกษาแตกต่างจากเลนโน (Mbaqa, L.M) พบว่าอิทธิพลทางการศึกษามีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญกับการเลือกอาชีพ แตกต่างจากทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ ของ ฮอปพอค (Hoppock) ที่กล่าวว่าเด็กจะเริ่มมองหาวิชาเลือกและมองหาโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่เขาจะไปศึกษาต่อหรือให้มีความรู้พอที่จะไปประกอบอาชีพนั้น ๆ อาจพิจารณาได้ว่า ค่านิยมทางการศึกษาในสังคมไทย ซึ่งเน้นว่าการศึกษเป็นปัจจัยช่วยยกระดับฐานะของทางสังคมและเศรษฐกิจของบุคคล คนส่วนใหญ่จึงนิยมศึกษาในระดับสูงเท่าที่สามารถจะทำได้ อีกทั้งรัฐบาลได้ขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองลง เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนมีโอกาสทางการศึกษาสูงมากขึ้น และเมื่อพิจารณาในด้านของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียน ดังได้กล่าวแล้วว่าการพัฒนาอาชีพในทุกช่วงของชีวิตของบุคคล ควรได้รับการแนะนำและเปิดโอกาสให้บุคคลได้ฝึกฝนด้วยตนเองตามสมควร เพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับบุคคลนั้นผลของความคาดหวังและความปรารถนาของบิดามารดาที่มีต่อการศึกษาและการเลือกอาชีพของบุตร อาจมีผลต่อเนื่องต่อการสนับสนุนทางด้านการศึกษาและพัฒนาความสนใจในอาชีพ การตัดสินใจเลือกอาชีพของบุตรได้ เนื่องจากบิดามารดาเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุตรมากที่สุดและเป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือแก่บุตรของตน อำนาจศรีเจริญ ได้กล่าวถึงการเลี้ยงลูกให้ประสบความสำเร็จไว้ว่าในด้านการให้คำแนะนำในการเลือกแผนการเรียนและอาชีพผู้ปกครองควรให้คำแนะนำโดยให้นักเรียนเป็นคนตัดสินใจด้วยตนเอง แต่ทั้งนี้ผู้ปกครองก็ต้องศึกษาความสามารถ ความถนัดของนักเรียน เมื่อนักเรียนเลือกแผนการเรียนและอาชีพแล้ว ผู้ปกครองก็ควรให้การสนับสนุนในการเรียนเพื่อประกอบอาชีพของเขาด้วยสอดคล้องกับการศึกษาของเดบบร้า (Debra, D.A) พบว่าการรู้จักตนเอง วิสัยทัศน์ของตนเอง การรับรู้ถึงการสนับสนุนของพ่อแม่ มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเลือกอาชีพของนักเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ คารอล (Conroy, C.A) พบว่าการเลือกอาชีพในเด็กหนุ่มสาวมีผลมาจากความรู้เกี่ยวกับอาชีพและโอกาสทางอาชีพด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของมาเรีย (Mencahca,

M.D) พบว่าแผนการหลังนักเรียนจบการศึกษามีอิทธิพลจากความพึงพอใจในการศึกษาและอาชีพ และการรับรู้ความสามารถของตนและสอดคล้องกับการศึกษาของเดวิด (Zoldoske, D.F) พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อความเข้าใจในการเลือกอาชีพ กินซ์เบิร์ก (Ginzberg) กล่าวว่า การเลือกอาชีพของบุคคลขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของสิ่งที่เลือก แต่ละคนย่อมเลือกอาชีพตามองค์ประกอบที่แตกต่างกัน ส่วนมากจะเลือกตามความต้องการของตนเอง เป็นส่วนใหญ่และฮอปพ็อค (Hoppock) กล่าวว่าบุคคลจะเลือกอาชีพที่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ดีที่สุดและมากที่สุด ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้รับข้อมูลทางอาชีพและได้มีโอกาสฝึกฝนนักเรียนจะรู้สึกสนใจและนำไปสู่การตัดสินใจในการเลือกอาชีพได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในด้านอาชีพและระดับการศึกษาของบิดามารดานักเรียนพบอีก ส่วนใหญ่บิดาของนักเรียนประกอบอาชีพในกลุ่มงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง และมารดาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในกลุ่มงานบริการ การศึกษา และสังคม ซึ่งบิดามารดาที่ประกอบอาชีพในสองประเภทนี้ ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับต่ำ บิดามารดาจึงอาจมีความรู้ไม่เพียงพอหรือมีความรู้ที่ผิดเกี่ยวกับลักษณะงานอาชีพต่าง ๆ ส่งผลให้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ผิดให้นักเรียนได้ ซึ่งหมายความว่ารวมถึงการวางแผนการศึกษาต่อเพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพตามความต้องการด้วย ลักษณะงานบางอาชีพต้องการความสามารถพิเศษเฉพาะตัวมากกว่าความรู้ ความสามารถเฉพาะตำแหน่ง จึงไม่จำเป็นต้องศึกษาต่อจนถึงระดับปริญญาตรี แต่หากบิดามารดาให้การสนับสนุนนักเรียนศึกษาต่อจนจบระดับปริญญาตรีได้ก็นับเป็นสิ่งที่ดี ที่จะช่วยให้นักเรียนมีระดับการศึกษาที่สูง แต่ก็อาจเป็นการสูญเปล่าทางการศึกษาโดยไม่จำเป็น นอกจากนี้ ยังอาจส่งผลกระทบต่อฐานะทางเศรษฐกิจทางครอบครัว ส่งผลให้เกิดภาวะตึงเครียดในการดำรงชีวิตของครอบครัวได้ในสภาพความเป็นจริง เนื่องจากพบว่าทั้งบิดาและมารดาที่ประกอบอาชีพในสองกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนที่ต่ำกว่า 1 หมื่นบาท ดังนั้นครูแนะแนวจึงเป็นบุคคลหนึ่งที่สามารถช่วยเหลือให้นักเรียนและผู้ปกครองได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพที่ถูกต้องตรงกัน เพื่อให้มีการวางแผนการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพสอดคล้องกับแผนการประกอบอาชีพตามที่ต้องการโดยไม่เกิดการสูญเปล่า ทางการศึกษา และเศรษฐกิจของครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาต่อไปในกลุ่มนักเรียนที่ยังไม่มีแผนการเลือกอาชีพซึ่งในการวิจัยครั้งนี้พบมีถึงร้อยละ 52 ของกลุ่มตัวอย่าง ว่าเป็นเพราะเหตุใดนักเรียนถึงยังไม่มีแผนการเลือกอาชีพ หรือมีปัจจัยอะไรบางอย่างที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของเด็ก

2. ครูแนะแนวควรมีการสำรวจวิเคราะห์ลักษณะงานและคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับงานแต่ละประเภท ตามความจริง เผยแพร่ให้นักเรียนและผู้ปกครองเข้าใจอย่างถูกต้อง เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่การศึกษาและอาชีพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3. ควรมีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยทำแผนติดตามระยะยาวต่อไปว่า เมื่อนักเรียนวางแผนเลือกอาชีพแล้ว นักเรียนได้มีโอกาสเข้าเรียน ฝึกฝนอบรมตามแนวทางการเรียนเพื่อประกอบอาชีพนั้นหรือไม่ และเมื่อจบการศึกษาแล้ว ได้ฝึกฝนนำตนเองเข้าสู่อาชีพที่ตนเองไว้อย่างไร สามารถปรับตั้งเข้ากับรายได้หรือไม่ และควรมีการแก้ไขปรับปรุงด้านใดบ้าง

4. ควรมีการศึกษาเรื่องเดียวกันนี้ในนักเรียนสังกัดโรงเรียนเอกชน ซึ่งอาจพบความแตกต่างจากการศึกษาครั้งนี้ โดยเฉพาะในหัวข้อที่ทดสอบความสัมพันธ์แล้วไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และควรมีการศึกษาอิทธิพลของครู, เพื่อนหรือสื่อที่มีต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนในวัยนี้ด้วย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รู้จักตนเองและประเมินว่าตนมีความถนัดมีความสามารถและความสนใจในอาชีพเป็นอย่างไร รวมทั้งได้ทราบถึงความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนวางแผนเลือกงานอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับความถนัดและความต้องการของตน

2. นักเรียนเริ่มคิดเกี่ยวกับอาชีพ ได้มีการสำรวจตนเองเพื่อหาทิศทางในการเลือกอาชีพ เป็นการส่งเสริมและจูงใจให้นักเรียนแสวงหาข้อมูลทางอาชีพ เพื่อนำมาพิจารณาก่อนที่จะตัดสินใจวางแผนการศึกษาหรืออาชีพต่อไป

3. ช่วยให้นักเรียนที่มีปัญหาในการเลือกอาชีพได้เห็นแนวทางในทางเลือกอาชีพ และสามารถตัดสินใจเลือกได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงเหตุผล โอกาสความเป็นไปได้ ในสภาพความเป็นจริงยิ่งขึ้น

4. เป็นข้อมูลให้กับครูแนะแนว อันจะได้นำมาเป็นแนวทางสำหรับครูในการพิจารณาจัดกิจกรรมหรือโปรแกรมแนะแนวทั้งทางการศึกษาและการวางแผนอาชีพให้กับนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อช่วยให้นักเรียนวางแผนการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพหรือการเลือกอาชีพของนักเรียนเมื่อจบการศึกษาได้อย่างถูกต้องและยังช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการศึกษาและการเลือกอาชีพ อันจะส่งผลให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดีต่อไปด้วย